

13.01.2015

**SISÄISEN TURVALLISUUDEN JA OIKEUDENHOIDON RESURSSITARPEITA
ARVIOIVA TYÖRYHMÄ**

Lausuntopyyntö: SM037:00/2014 (SMDno 2014-2398)

**Lausunto kehyspäättökseen resursseista ja viranomaisten välisen yhteistyön
lisäämisen mahdollisuuksista**

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmälle kehyspäättökseen resursseista ja viranomaisten välisen yhteistyön lisäämisen mahdollisuuksista. Keskitymme lausunnossamme ulosottolaitoksen resursseihin ja toimintaan.

Maksuhäiriömomentin vuosille 2015-2018 vahvistettujen kehysten mukaan ulosottoimessa tulee mainittuna aikana säästää menoissa vuositasolla noin kahdeksan miljoonaa euroa. Kehysrahoitukseen sisältyy epävarmuustekijöitä, kuten harmaan talouden torjuntaan osoitetun rahoituksen jatko vuoden 2015 jälkeen. Kehysleikkaukset merkitsevät ulosottolaitoksessa henkilöstövähennyksinä noin 150 - 200 henkilötyövuotta.

Suomessa on tällä hetkellä hyvin laadukas, tehokas, palvelukykyinen ja taloudellinen ulosottojärjestelmä. Perimistulos oli viime vuonna 1,1 miljardia euroa ja tästä valtiolle tilitettiin 450 miljoonaa euroa. Ulosotossa on käsitelty vuosittain n. 3,0 miljoonaa asiaa. Ulosottomaksuilla katetaan ulosottolaitoksen kustannuksista noin 80 %.

Hyvän perimistuloksen ja ulosottojärjestelmän rakentavat ihmiset. Ulosottolaitoksessa työskentelee tällä hetkellä noin 1300 työntekijää.

Säästövelvoitteet ja niiden kireä aikataulu tulevat johtamaan siihen, että ulosottolaitos joutuu vaikeaan tilanteeseen. Henkilökunta on todella huolissaan omasta asemastaan ja työpaikan säilymisestä.

Henkilöstöjärjestöt ja ulosottolaitoksen rakenneuudistushankkeen asiantuntijajäsenet ovat laatineet oman ehdotuksen ulosottolaitoksen talouden tasapainottamisohjelmaksi vuosille 2015-2022. Olemme valmiit esittelemään ohjelmaa työryhmälle.

1. Arvio kehyspäättökseen resursseista 2015-2018

a) Miten arvioitte toiminnan vaikuttavuuden kehittyvän suhteessa nykytilaan tällä resurssitasolla ?

Ulosottolaitoksen perimistulos on jo pitkään parantunut vuosittain. Nyt esitettyjen säästöjen liian kireä aikataulu ja sen ohessa rakenteelliset uudistukset uhkaavat hyvää perimistulosta. Henkilöstö on valmis joustamaan työmäärissä, mutta tehtäviin ja palkkaukseen kohdistuvat uudistushankkeet koetaan heikennyksiksi ja koettelevat henkilöstön motivaatiota.

Vaikuttavuus kehittyi heikompaan suuntaan, jos henkilöstöä vähennetään voimakkaasti samalla kun tehtäviä ja kannustavaa palkkausta heikennetään. Henkilöstön vähentyessä työmäärät kasvavat, mutta henkilöstön motivaatio laskee. Perimistulos heikkenee, jolloin valtion menetykset uhkaavat olla säästöjä suuremmat. Mainittakoon, että 5 %:n pudotus perimistuloksessa merkitsee velkojille 50 miljoonan euron menetyksiä.

b) Mikä olisi se välttämätön resurssitaso, jotta nykytila ja vaikuttavuus säilytetään ?

Mahdollisuus resurssien vähentämiseen riippuu automaation lisäämisestä. Ilman automatisointitoimia ei pystytä säilyttämään nykyistä vaikuttavuutta henkilöstön vähentyessä voimakkaasti. Tuhat kaksisataa henkilötyövuotta (1200 htv) on ehdoton minimi ja sekin on mahdollista vain automatisoinnin ja sähköisen asioinnin merkittävällä lisäämisellä.

Toisaalta voidaan sanoa, että välttämätön resurssitaso on se taso, millä vuosittain saadaan käsiteltyä vireille tulevat 3,0 miljoonaa asiaa ja saadaan aikaiseksi nykyinen erinomainen perimistulos 1,1 miljardia euroa. Koska valtio on suurimpana ulosoton velkojana myös suurin hyötyjä, ei resursseja kannata leikata arvioimatta ensin hyvin tarkkaan, millaiset vaikutukset leikkauksilla on ulosoton tilityksiin valtiolle.

Pitkällä tähtäimellä henkilötyötä vähentämällä on mahdollista säästää resursseja. Sähköinen asiointi, automaatio ja lainsäädännön kehittäminen voivat mahdollistaa 200 htv:n vähennyksen vuoteen 2022 mennessä. Tämä edellyttää edellä mainitun lisäksi kuitenkin virastorakenteen muutosta ja sen mahdollistamaa töiden tasausta. Henkilöstön motivaatio pitää myös säilyttää korkealla tasolla.

c) Millaisin toimenpitein vaikuttavuuden tasoa voitaisiin ylläpitää vaikka resurssikehitys toteutuisi nykyistä kehystä heikompana ?

Ulosoton prosesseja voidaan yksinkertaistaa ja nopeuttaa lainsäädäntöä uudistamalla. Nykyinen tuloksenteekokyky voidaan säilyttää, kun virkarakenne, tehtävät ja kannustava palkkaus säilytetään.

Virastojen määrää vähentämällä on mahdollista tasata nykyistä paremmin työmääriä ja nopeuttaa asioiden käsittelyä.

Ulosottomaksuja tarkastamalla on mahdollista pienentää valtion osuutta ulosottolaitoksen kustannuksista ja käsittelymaksujen nostolla ns. ammattivelkojien kohdalla voidaan säädellä ulosoton hoidettavaksi tulevien asioiden määrää.

Nykyisillä tehtävillä ja työmäärillä vaikuttavuuden tason säilyttäminen edellyttää lisäksi automatisoinnin ja sähköisen asioinnin lisäämistä.

2. Viranomaisten välisen yhteistyön lisäämisen mahdollisuudet

Ulosoton näkökulmasta viranomaisyhteistyö on nykyisin varsin hyvällä tasolla. Ulosoton ja verohallinnon harjoittama perintä ovat jossain määrin päällekkäisiä ja tähän liittyen valtion verosaatavien perintää olisi mahdollista paljonkin tehostaa siirtämällä perintä verohallinnolta ulosottoviranomaiselle.

Summaaristen asioiden käsittelyketjua on syytä arvioida kokonaisuudessaan ja uudistaa huomioiden automatisoinnin lisääminen ja päällekkäisyyksien poistaminen oikeusturvan taso kuitenkin säilyttäen.

Ulosottolaitoksella on merkittävä rooli harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Ulosoton puolella harmaantalouden torjunta on keskitetty ulosoton erikoisperinnälle. Erikoisperinnän rahoituksen taso on tällä hetkellä riittävä, mutta rahoituksen epävarmuus ei ole turvannut jatkuvuutta ja toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä. Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa on koettu hyvin sujuvaksi.

Ulosoton erikoisperinnän tulokset ovat olleet hyviä. Vuonna 2013 tilitettiin velkojille 39,2 miljoonaa euroa ja kokonaistulos oli 76,5 miljoonaa euroa.

Viranomaisyhteistyötä kehittävän Harmaan talouden selvitysyksikön työ on parasta mahdollista viranomaisyhteistyötä, jota pitää mahdollisuuksien mukaan lisätä.

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry